

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยเป็นศาสนาแห่งชาติไทย เพราะมีคนไทยส่วนใหญ่นับถือมาตั้งแต่เริ่มสถาปนารัฐไทยในสมัยกรุงสุโขทัย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก วัดและพระสงฆ์จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทย ในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ด้านศิลปกรรม รวมไปถึง ด้านการศึกษา สมพงษ์ จิตระดับ (2530, หน้า 1) กล่าวว่า ในอดีตกาลของการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเราสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่สำคัญได้ 2 ประการ คือ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้และการเป็นพลเมืองดีของประเทศ การสอนที่ดำเนินมายาวนานหลายสมัยดำเนินไปด้วยดีและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ เพราะการดำเนินชีวิตของคนไทยในสมัยนั้นผูกพันกับสถาบันทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่สังคมและสิ่งแวดล้อมก็เป็นไปในลักษณะที่เรียบง่ายไม่สลับซับซ้อนความแตกต่างและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็ไม่ยุ่งยากและสามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และกล่าวได้ว่าความเจริญทางด้านจิตใจกับทางวัตถุดำเนินไปในลักษณะตามธรรมชาติที่เป็นอยู่จริงๆ เด็กในวัยเรียนก็ดำเนินชีวิตในสังคม สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ที่ดึงมามาตลอด ได้รับการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องความประพฤติการปฏิบัติตามวิถีทางพุทธศาสนาที่ยึดถือและปฏิบัติสืบเนื่องกันมานาน และผลที่เกิดขึ้นก็คือการได้เยาวชนที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นพลเมืองดีรุ่นแล้ว รุ่นเล่าสืบต่อกันมาโดยตลอดจนสืบเนื่องถึงปัจจุบัน ความเชื่อของการสร้างเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตเริ่มเกิดความไม่มั่นใจมากขึ้นบางประการ เพราะสภาพสังคม เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ยุ่งยากขึ้น มีความเจริญที่เป็นแหล่งช่วยให้เกิดความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด ความเจริญทางด้านวัตถุเริ่มเข้ามาครอบงำแทนที่แนวคิดเกี่ยวกับศาสนามากขึ้นทุกที จนเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดสังคมที่มีคนมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนรวมมากขึ้น คุณธรรมต่างๆ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขกำลังถูกละทิ้งและขาดการเชื่อถือในเรื่องการปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา

ขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาศีลธรรมอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทุจริตในวงการต่างๆ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงสมควรที่จะส่งเสริมการสอนคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมอันดีงามแก่นักเรียนให้มากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหานี้ด้วยเช่นกัน จึงได้มีการประชุมหารือถึงการสร้างค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อสร้างสรรคประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติ ให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ ได้แก่ ข้อที่หนึ่ง มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ข้อที่สอง ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน ข้อที่สาม กตัญญู ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ข้อที่สี่ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ข้อที่ห้า รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ข้อที่หก มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ข้อที่เจ็ด เข้าใจเรียนรู้การ เป็นประชาธิปไตย ข้อที่แปด มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ ข้อที่เก้า มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ ข้อที่สิบ รู้จักดำรงตนอยู่ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อที่สิบเอ็ด มีความ เข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ และข้อที่สิบสอง คำนึงถึงผลประโยชน์ของ ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ดร.กมล รอดคล้าย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการ วิเคราะห์ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ พบว่า หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานก็มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ 8 ข้อ ประกอบด้วย ข้อที่หนึ่ง มีความรักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ข้อที่สอง ซื่อสัตย์ สุจริต ข้อที่สามมีวินัย ข้อที่สี่ ใฝ่เรียนรู้ ข้อที่ห้า อยู่อย่างพอเพียง ข้อที่หก มุ่งมั่นใน การทำงาน ข้อที่เจ็ด รักความเป็นไทย และข้อที่แปด มีจิตสาธารณะ โดยทั้งหมดได้บรรจุไว้ใน หลักสูตรอยู่แล้ว ส่วนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดค่านิยมหลัก 12 ประการ ก็ถือว่า ครอบคลุมคุณลักษณะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: ออนไลน์)

โดยความกตัญญูต่อกันเป็นหลักธรรมพื้นฐาน เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในข้อที่เจ็ด รักความเป็น ไทย เป็นคุณธรรมที่ทำให้สังคมน่าอยู่ปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ ซึ่งผู้ศึกษาสนใจที่จะส่งเสริมและปลูกฝัง ให้กับนักเรียน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับนักเรียนรวมไปถึงสังคม ความกตัญญูเป็นเครื่องหมาย ของคนดี ผู้ที่มีความกตัญญู คือ มีจิตสำนึกในคุณและคิดตอบแทน ส่วนผู้ที่ไม่มีความกตัญญู คือ คน ออกตัญญู ไม่รู้คุณ ย่อมถูกประณามว่า เป็นคนไม่ดี ไม่น่าคบหา ความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานของ มนุษย์ ในสังคมมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งอื่น ชีวิตมนุษย์เราเติบโตขึ้นได้เพราะ ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลต่างๆ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง จึงควรสำนึกในบุญ คุณท่านเหล่านี้ ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่มนุษย์ควรมีไม่เฉพาะต่อมนุษย์ด้วยกัน แต่รวมไปถึงต่อ สิ่งแวดล้อมด้วย ผู้ที่มีความกตัญญูต่อกันย่อมได้รับการยกย่อง เป็นที่รักของบุคคลอื่น ได้รับความ ช่วยเหลือสนับสนุน เป็นคนที่สังคมยอมรับ

ในการปลูกฝังคุณธรรม ครูจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายเพราะเพียงแต่การบอก กล่าว การอ่าน การท่องจำ ไม่สามารถก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ครูควรใช้สื่อในการเรียนการ สอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัย สามารถ จันทร์แจ่ม (2551, หน้า 2) กล่าวว่า การศึกษายุค

ปัจจุบันส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสร้างสื่อการเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ได้มีผู้ประคองผู้คิดค้นสื่อการเรียนรู้อื่นๆ มาหลายชนิด เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น หนังสืออ่านประกอบเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่เด็กให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ เรียมจันทร์ บันเทิง (อ้างใน ลัดดา อินทนนท์, 2551, หน้า 1-2) ได้อธิบายถึงบทบาทของหนังสืออ่านประกอบกับการพัฒนาทางการศึกษาไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีงามและถูกต้องเหมาะสมนั้นควรใช้วิธีสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้สื่อการเรียนรู้ สื่อที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน คือหนังสือ เพราะหนังสือจะบันทึกสาระความรู้ต่างๆ อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่มีเวลาจำกัด เวลาและสถานที่ หนังสือเป็นสื่อที่เปิดกว้าง สร้างแนวคิดและสะดวกต่อการค้นคว้าหาความรู้มากกว่า การศึกษาด้วยวิธีอื่นๆ เพราะสามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง เป็นการขยายประสบการณ์นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลได้ ด้วยเหตุนี้หนังสือ จึงมีความสำคัญเพราะช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ มีนิสัยรักการอ่านรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และมีความสุข ความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ โดยเฉพาะในปัจจุบันการสอนของครูจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การใช้หนังสือเรียนจึงไม่เพียงพอต่อการแสวงหาความรู้ ครูจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออื่นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง ซึ่งในบรรดาหนังสือต่างๆ ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนหนังสืออ่านประกอบนั้นเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสื่อที่มีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลายมาก เพราะว่ามีคุณสมบัติที่จะช่วยดึงดูด และเร้าความสนใจของเด็ก อย่างเห็นได้ชัด ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น ไม่เบื่อง่าย โดยทำเป็นหนังสือ ประกอบหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะดูและเข้าใจง่าย สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดีกว่าหนังสือที่มีเพียงข้อความตัวอักษรเพียงอย่างเดียว หนังสืออ่านประกอบมีภาพการ์ตูนที่สามารถแปลความหมายจากนามธรรมเป็นรูปธรรมได้ เด็กจึงชื่นชอบและเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนการสอน

พิมพ์พิมพ์ ชงเชียร (อ้างใน สามารถ จันทร์แจ่ม, 2551, หน้า 2-3) กล่าวถึงแง่มุมที่ดีของหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า เป็นสื่อที่มีความสำคัญที่อยู่ในความต้องการและความสนใจของเด็กทุกคน ทำให้เด็ก เกิดความคิด เกิดจินตนาการ และเชื่อมโยงความรู้สึกลึกซึ้งให้เกิดการสร้างสรรคทางปัญญา นำไปสู่ความสุข อันบังเกิดขึ้นจากความรู้สึกลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่อการกล่อมเกลา หรือขัดเกลาเด็กให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นยอดแห่งความสุขที่แทรกซึมลงหัวใจ ที่ก่อเกิดสุขภาวะได้อย่างหนึ่ง เป็นแรงบันดาลใจให้เด็กมีสติในการสร้างความสงบแก่ตนเอง

จากการจัดการเรียนการสอนเรื่อง ความกตัญญูคุณทวดเที เท่าที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดสื่อการเรียนการสอน เอกสาร ตำราหรือหนังสือในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมที่น่าสนใจให้นักเรียนได้ใช้ศึกษาค้นคว้า นักเรียนได้เรียนรู้จากการอธิบายของครูและอ่านตามหนังสือ

เรียนเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่ขาดความสนใจ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน และถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีหนังสืออ่านประกอบจากหลากหลายสำนักพิมพ์ผลิตออกมาจำหน่ายแต่ก็มีราคาค่อนข้างสูง และไม่ตรงกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จัดไว้ให้นักเรียน ดังนั้นในฐานะผู้ศึกษาเป็นครูสอน จึงสนใจจะพัฒนาคุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีของนักเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ความกตัญญูกตเวที ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความกตัญญูของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง ความกตัญญูกตเวทีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ความกตัญญูกตเวที

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนบ้านหนองยาว อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการเลือกแบบเจาะจง

ด้านเนื้อหา

1. หนังสืออ่านประกอบเรื่อง ความกตัญญูกตเวทีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 เล่ม
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวทีของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง หนังสืออ่านประกอบเรื่อง ความกตัญญูกตเวทีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ โดยเนื้อหา มีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 เล่ม ดังนี้ เล่ม 1 ความกตัญญูของเจ้าเหมียว เล่ม 2 ลูกหมีมีน้อง เล่ม 3 เด็กหญิงส้มข่อยกตัญญู และเล่ม 4 โรงเรียนของหนู โดยมีขนาดรูปเล่มเท่ากับ 21 × 29.7 เซนติเมตร ใช้ตัวหนังสือ Cordia New ขนาด 36 พอยท์ ทุกเล่ม มีจำนวน 27 หน้า รวมปก เนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นคำบรรยายประเภทร้อยแก้ว ประกอบภาพวาดการ์ตูนลายเส้น ระบายสีให้มีสีสันสวยงาม และในหนังสือแต่ละเล่มจะประกอบด้วยเนื้อเรื่อง กิจกรรมหลังการอ่าน และแบบทดสอบหลังการอ่าน

ความกตัญญู หมายถึง ความรู้และยอมรับรู้ในบุญคุณของผู้อื่นที่มีอยู่เหนือตน
กตเวที หมายถึง คนที่รู้บุญคุณและตอบแทนบุญคุณนั้น
ผลการใช้หนังสืออ่านประกอบเรื่อง ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเรื่อง
ความกตัญญูกตเวที โดยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังการอ่านหนังสืออ่านประกอบมาคำนวณ
ค่าร้อยละเทียบเกณฑ์ผ่านร้อยละ 65

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้หนังสืออ่านประกอบ เรื่องความกตัญญูกตเวที สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านประกอบในเรื่องอื่นๆ และในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved